

OPIS PRZEDMIOTU/MODUŁU KSZTAŁCENIA (SYLABUS)

1.	Nazwa przedmiotu/modułu w języku polskim oraz angielskim Elementy astronomii i astrofizyki / Elements of Astronomy and Astrophysics
2.	Dyscyplina Astronomia
3.	Język wykładowy Polski
4.	Jednostka prowadząca przedmiot Wydział Fizyki i Astronomii, Instytut Astronomiczny
5.	Kod przedmiotu/modułu 24-FZ-ISSP-S1_EAA
6.	Rodzaj przedmiotu/modułu (<i>obowiązkowy lub do wyboru</i>)
7.	Kierunek studiów (specjalność/specjalizacja) Fizyka
8.	Poziom studiów (<i>I lub II stopień, jednolite studia magisterskie, studia doktoranckie</i>) I stopień
9.	Rok studiów (<i>jeśli obowiązuje</i>) III
10.	Semestr (<i>zimowy lub letni</i>) Letni
11.	Forma zajęć i liczba godzin wykład (45 godzin) Metody kształcenia/nauczania
12.	Imię, nazwisko, tytuł/stopień naukowy osoby prowadzącej zajęcia Prof. dr hab. Michał Tomczak
13.	Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla przedmiotu/modułu Znajomość matematyki, fizyki i astronomii na poziomie licealnym rozszerzonym.
14.	Cele przedmiotu Wprowadzenie podstawowych pojęć i definicji niezbędnych do pogłębionego studiowania astronomii. Usystematyzowanie wiedzy astronomicznej ze szczególnym uwzględnieniem najnowszych odkryć
15.	Treści programowe 1. Gwiazdy i gwiazdozbiory, układy współrzędnych sferycznych, skala jasności gwiazd (wzór Pogsona), paralaksa heliocentryczna, jasność absolutna. 2. Rodzaje fal elektromagnetycznych, widmo ciągłe gwiazd, temperatura efektywna, systemy fotometryczne, wskaźniki barwy,

	<p>ekstynkcja międzygwiazdowa.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Metody detekcji widma gwiazd, widmo liniowe gwiazd, dwuparametrowa klasyfikacja widmowa gwiazd, poprawka bolometryczna, diagram Hertzsprung-Russella. 4. Wyznaczanie masy gwiazd dla układów wizualnie podwójnych, spektroskopowo podwójnych i zaćmieniowych, zależność masa-jasność, wyznaczanie promienia gwiazd, rotacja gwiazd, skład chemiczny gwiazd. 5. Model atmosfery gwiazdy: podstawowe założenia i równania, przykładowe wyniki; oddziaływanie pomiędzy materią i promieniowaniem, profile linii widmowych, pociemnienie brzegowe. 6. Warunki panujące we wnętrzu gwiazdy, reakcje syntezy termojądrowej (cykl pp, CNO, 3α), transport energii z wnętrza gwiazdy, zjawisko konwekcji. 7. Modele wnętrza gwiazdowych: podstawowe założenia i równania, dyskusja wyników; rodzaje granulacji, neutrina słoneczne, heliosejsmologia. 8. Rodzaje energii gwiazd, kontrakcja gwiazdy na ciąg główny, ewolucja gwiazdy o zadanej masie, degeneracja jądra gwiazdy, błysk helowy. 9. Późne stadia ewolucji gwiazd, mgławice planetarne, białe karły, wybuch supernowej, gwiazdy neutronowe, czarne dziury. 10. Gwiazdy zmienne pulsujące: charakterystyka poszczególnych typów, mechanizmy pulsacji, zależność okres-jasność absolutna dla cefeid. 11. Gwiazdy kataklizmiczne: charakterystyka poszczególnych typów, akrecja materii w układzie podwójnym, obserwacje rentgenowskie. 12. Słońce aktywne: plamy słoneczne, diagram motylkowy, cykl aktywności, związek z polem magnetycznym, dynamo słoneczne, korona słoneczna, rozbłyski słoneczne; aktywność magnetyczna innych gwiazd. 13. Układ Słoneczny: planety typu ziemskiego i jowiszowego, księżyce planet, planetoidy, komety; powstanie Układu Słonecznego, pozasłoneczne układy planetarne. 14. Galaktyka: budowa, rotacja, wiek; gromady kuliste, gromady otwarte, asocjacje gwiazd, Lokalna Grupa Galaktyk, klasyfikacja galaktyk. 15. Ekspansja Wszechświata, stała Hubble'a, modele kosmologiczne, ciemna materia, ciemna energia, Wielki Wybuch, inflacja, mikrofalowe promieniowanie tła. 	
16.	<p>Zakładane efekty uczenia się</p> <p>Po ukończeniu kursu student:</p> <p>Ma podstawową wiedzę w zakresie astronomii, rozumie różnice pomiędzy zjawiskami astronomicznymi i fizycznymi a modelami matematycznymi, zna pojęcia i prawa fizyczne, dzięki którym można wyjaśnić wybrane zjawiska astronomiczne.</p> <p>Zna i rozumie metody obserwacji astronomicznych oraz podstawowe metody analizy i interpretacji danych obserwacyjnych.</p> <p>Potrafi w sposób przystępny omówić wybrane zjawiska, obserwacje, teorie astronomiczne oraz praktyczne zastosowania astronomii.</p>	<p>Symbole odpowiednich kierunkowych efektów uczenia się:</p> <p>F1_W07</p> <p>F1_U08</p> <p>F1_K01</p>

	Zdaje sobie sprawę z konieczności posiadania odpowiednich kompetencji matematycznych i fizycznych dla zrozumienia i prawidłowego wyjaśnienia różnorodnych zjawisk. Zna ograniczenia posiadanej wiedzy i rozumie konieczność dalszego kształcenia się	
17.	Literatura obowiązkowa i zalecana (<i>źródła, opracowania, podręczniki itp.</i>) <ol style="list-style-type: none"> 1. Marcin Kubiak – „Gwiazdy i materia międzygwiazdowa”, PWN 2. Michał Jaroszyński – „Galaktyki i budowa Wszechświata”, PWN 3. Paweł Artymowicz – „Astrofizyka układów planetarnych”, PWN 4. Janusz Kreiner – „Astronomia z astrofizyką”, PWN 5. Jerzy Kippenhahn – „Na tropie tajemnic Słońca”, Prószyński i Ska 6. Frank H. Shu – „Galaktyki, gwiazdy, życie”, Prószyński i Ska 7. Antoni Opolski, Henryk Cugier, Tadeusz Ciurla – „Wstęp do astrofizyki”, Wydawnictwo UWr. 8. J. Craig Wheeler – „Kosmiczne katastrofy”, Amber 9. Józef S. Szklowski – „Życie gwiazd”, Wiedza Powszechna 10. Jan Mietelski – „Astronomia dla geografów”, PWN 	
18.	Metody weryfikacji zakładanych efektów uczenia się: - egzamin ustny lub pisemny	
19.	Warunki i forma zaliczenia poszczególnych komponentów przedmiotu/modułu: np. - egzamin	
20.	20. Nakład pracy studenta/doktoranta	
	forma działań studenta/doktoranta	liczba godzin na realizację działań
	Zajęcia (wg planu studiów) z prowadzącym: - wykład:	45
	Praca własna studenta, doktoranta (w tym udział w pracach grupowych): - czytanie wskazanej literatury - przygotowanie do sprawdzianów i egzaminu:	10 20
	łącznie liczba godzin	75
	Liczba punktów ECTS	3